

Dr. Kovács Tibor

A KATONAI TÁBOROK BIZTONSÁGI RENDSZEREINEK KIALAKÍTÁSA, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A ROBBANTÁSOS MERÉNYLETEK MEGELŐZÉSÉRE, AZOK HATÁSAI CSÖKKENTÉSÉRE II.

A katonai táborok biztonsági rendszerei kialakításának gyakorlati megvalósulása

Cikksorozatom második részében – összhangban a Műszaki Katonai Közlöny online kiadás XXII. évfolyam 2012. 3. számában megjelent publikációmmal – a katonai táborok biztonsági rendszerei kialakításának gyakorlati megvalósulását kívánom bemutatni.

Mivel azon szerencsések közé tartozom, akiknek lehetősége volt a Délszláv válság békés rendezésében szerepet vállaló Magyar Műszaki Kontingens (továbbiakban MMK) kötelékében két évet, majd az iraki NATO kiképző missziójában - NATO Training Mission Iraq (NTMI) – nyolc hónapot szolgálni, elhatároztam, hogy azt ott szerzett tapasztalatokat rendszerezem és feldolgozom.

E tapasztalatok nagy részét saját munkám, tevékenységem révén szereztem, gyűjtöttem össze. A missziókban eltöltött harminckét hónap, s az az egyedi helyzet, hogy különböző beosztásokat láthattam el, lehetővé tették, hogy a műszaki támogatás, a békeműveletek, a táborok berendezése, azok fizikai védelme gyakorlati kérdéseivel foglalkozhattam, tapasztalatokat szerezhettem.

E cikkben a táborok fizikai (elsősorban a robbantásos merényletek megelőzését, azok hatását csökkentő) védelmével kapcsolatos tapasztalatokat rendszereztem, dolgoztam fel.

Mivel e munka elsősorban gyakorlati tapasztalatok feldolgozásán alapul, így a szakirodalom vonatkozó részeit csak a szükséges mértékben, bizonyos kérdések értelmezése érdekében használtam fel. Ennek megfelelően e cikk kidolgozásának módszeréül az empirikus megközelítésű szekunder (dokumentáló, rendszerező) megközelítést alkalmaztam.

1. A Force Protection feladatokra, ezen belül a katonai táborok fizikai védelmére történő felkészítés

Minden NATO alárendeltségben szolgáló személy felkészítése a küldő nemzet felelőssége. A műveleti területen az adott funkcionális területnek megfelelő, illetve kollektív kiképzés végrehajtása az adott kötelék parancsnokának a felelőssége. A parancsnokságok és alárendelt alakulatok személyi állományának, (beleértve a polgári alkalmazottakat is) ismerniük kell a rájuk vonatkozó FP szabályokat és terveket, beleértve a felelős vezetői szerveket, azok feladatait, valamint a helyi riasztási és jelentési rendszert.

Az USA kiképző központjaiban nagy hangsúlyt fektetnek a békeműveletekben résztvevő katonák FP felkészítésére. Azt vallják, hogy az FP legfontosabb harcászati követelményeit, technikai megoldásait és eljárásait minden katonának ismernie kell. A parancsnokok feladata,

hogy a közelmúlt váratlanul bekövetkezett eseményeinek tapasztalatai alapján felkészítsék állományukat e technikák elsajátítására.

Kiemelt helyen kezelik az ellenőrző-áteresztő pontok és a beléptető rendszerek kialakításával kapcsolatos kérdéseket, melyek a táborok, az etnikai határokon szolgálatot teljesítők biztonságát hivatottak szolgálni. Ezzel kapcsolatban az alábbiakat javasolják.

A beléptető pontokon megfelelő erősségű sorompókat kell felállítani a gépjárművek erőszakkal történő behajtásának megakadályozása céljából. Úgy kell megtervezni a beléptető ponthoz vezető út vonalvezetését, hogy az jelentősen csökkentse a beérkező járművek sebességét. Ez különösen fontos a kapuhoz történő beérkezés előtt és a zsiliprendszerekben. Erre kiválóan alkalmas az „S” vonalvezetésű út, a körforgalom és a derékszögű jobb kanyar alkalmazása.

Amennyiben az út vonalvezetésén nem tudunk változtatni, akkor különböző akadályok elhelyezésével kell a jármű útvonalát hullámvonalúvá tennünk. El kell különíteni a jármű és a gyalogos forgalmat. A beléptető pontot alkalmassá kell tenni minden terrorista fenyegetettség elleni védelemre. Ki kell alakítani a belépésre nem jogosult gépjárművek várakozó helyét, ahol azokat át kell vizsgálni.

Gondoskodni kell az ellenőrző pont előtti tér megfelelő megvilágításáról. Ki kell jelölni egy gépjármű átvizsgálási területet, ahol adott esetben végre lehet hajtani az elrejtett és álcázott bombák keresését. Az ellenőrzést az őrség hajtja végre, melyet meg lehet erősíteni tűzszerészekkel és el lehet látni robbanóanyag kereső kutyával és egyéb detektáló felszerelésekkel is.

A beléptető ponttól távolabb a tüzeszközök részére tüzelőállásokat lehet kialakítani, melyek már egyfajta elrettentést biztosítanak a támadó szándékkal érkező csoportok számára.

A tüzelőállások és fedezékek kialakítására nagy hangsúlyt kell fektetni és azok szerkezeti kialakításával kell biztosítani rendeltetésüket. Ezeket műszaki szakember irányítása mellett kell kiépíteni. A műszaki szakember határozza meg az erődítési építmény anyagát és a kiépítés sorrendjét.

A robbantásból származó sebezhetőséget csökkenthetjük, ha megfelelő nagyságú terület áll rendelkezésre a kocsik átvizsgálására, melyekkel a szükségesség és célszerűség elvét figyelembe véve kell kijelölni. A terület kijelöléséhez figyelembe kell venni a feltételezett bomba nagyságát, a jármű sebességét, az elhelyezett akadályok feltartóztató képességét és az építmények védőképességét. Ebből adódóan műszaki szakembernek kell meghatároznia a megállítási távolságát az előbbieket figyelembe vételével.

A belső biztonsági zónát körül kell venni „magas fenyegetettségű zónával” (amelybe beletartoznak a fegyver- és lőszerraktárak, robbanóanyag raktár, a katonai rendészet, az őrség és az alegységek szállásai). A zárt terület határa legalább 10 méterrel legyen távolabb az elválasztó faltól, melyet téglából, kőből vagy növényzetből kell kialakítani. A zárt területet meg kell világítani.

A táborba történő belátási távolságot a lehetőségek függvényében minimalizálni kell, ezzel is csökkentve a mesterlövészek belövéseinek lehetőségét. Csökkenteni kell az ablakok számát és méretét annak érdekében, hogy mind kevesebb lehetséges cél legyen. Az ablakokra, nagyobb felületekre helyezünk el nagy fényvisszaverő felületeket, mellyel zavarhatjuk a mesterlövészek célfelderítését. A kerítést, az ablakokat takarjuk álcahálóval, mesterlövész elleni takaróval a belátás megakadályozása céljából.

A tábor helyének helyes kiválasztása minimalizálja vagy lehetetlenné teszi a robbanástól vagy a mesterlövésztől származó sérüléseket, veszteségeket. Ezért a táborhelyet a közutaktól távol,

vagy más, kevésbé hozzáférhető területen kell kijelölni. A tábor helyének távol kell lenni olyan pontoktól is, amelyek alkalmasak a mesterlövészek elhelyezésére és azok tűzvezetésére.

A riasztási rendszernek biztosítani kell az azonnali értesítést, a veszélytetettség nagyságának meghatározását és a hatásos és azonnali választevékenységet, melyet, ha kell, gyakoroltassunk.

A katonai munkakutyák jelentős mértékben tudják fokozni a biztonságot. A kutyák emelik a biztonsági őrök elrettentő szerepét, segítséget nyújtanak a behatolók felkutatásában, jelzés adnak veszély esetén, valamint a speciálisan kiképzett kutyák hasznosak a robbanóanyagok felkutatásában is.

A hírszerzés elengedhetetlen eleme az antiterrorizmusnak. Gondoskodik a helyi fenyegetettséggel kapcsolatos információk megszerzéséről és harcászati felhasználhatóságáról. A terrorizmus elleni tevékenység tervezése a fizikai biztonság állandó eleme kell, hogy legyen, még az előre nem látható tevékenységeknél is.

Megítélésem szerint a gyakorlati tapasztalatok bemutatása alátámasztja a felkészítés szükségességét, a táborok fizikai védelmének fontosságát, az előzőekben bemutatott elvek használhatóságát.

2. A katonai táborok biztonsági rendszerei kialakításának gyakorlati megvalósulása, különös tekintettel a robbantásos cselekmények hatásai csökkentésére

2.1. A robbantásos merényletek végrehajtásának jellemzői

Irakban – elsősorban a nagyobb településeken – a robbantással elkövetett merényleteknek alapvetően négy megvalósítási formájával szembesülhettek a szövetséges erők, melyek az alábbiak voltak:

- az útestre elhelyezett házi készítésű robbanótöltetek alkalmazása;
- az öngyilkos merénylők által elkövetett robbantások;
- a járművekre mágneses módszerrel felerősített robbanótöltetek indítása;
- a gépjárművek rak- és utasterében elrejtett nagymennyiségű robbanóanyaggal elkövetett pusztítások.

Az útestre (sokszor a köztisztasági hiányosságokat kihasználva) szemeteszsákokban elhelyezett robbanótöltetek elsősorban a gyalogos és a gépjármű forgalomra voltak veszélyesek. Ezek indítása történhetett:

- megfigyelt töltékként távirányítással;
- bizonyos rádióhullámhosszak helyi alkalmazása (mobiltelefonok) által kiváltott iniciáló hatással;
- elmozdítás (ráhajtás) hatására.

E töltetek alapvetően nem voltak hatással a katonai táborok biztonságára.

A magányos (általában gyalogos) öngyilkos merénylők által elkövetett robbantások jellemzője volt, hogy általában könnyű (soft) célpontok ellen irányultak. Ezek általában a közigazgatási épületek (munkaügyi központok, rendőrség, minisztériumok lakossági ügyintézésrel foglalkozó irodái) környékén csoportosuló tömegek; a piacok standjainál feltorlódott emberek; az egyedül

közlekedő (várakozó) szövetséges gépjárművek; a szövetséges és honi katonai járőrök; a körzethatároknál felállított, ideiglenes jelleggel működtetett ellenőrző- áteresztő pontok voltak. Az alkalmazott robbanótöltet tömege általában pár kilogramm volt, amelyet táskájukban, vagy ruhájuk alatt elrejtve jutattak a célpontok közelébe. A katonai táborok elleni merényletek vonatkozásában – a felállított és működtetett biztonsági rendszernek köszönhetően – alkalmazásukkal alapvetően nem kellett számolni.

A járművekre mágneses módszerrel felerősített robbanótöltetek alkalmazása már sokkal nagyobb veszélyt jelentett mind a gépjárműben tartózkodókra, mind – egy esetleges rosszul szervezett és végrehajtott beléptetés esetén – az adott katonai táborban elhelyezett személyi állományra. E merényletek jellemzője, hogy a mágneses felerősítésnek köszönhetően a robbanóanyag elhelyezésére sor kerülhetett a lassú városi forgalomban (például motorkerékpárról, a gépjármű mellett elhaladva), vagy a feladat végrehajtás területén várakozó, (például minisztériumok parkolójában) a saját erők által őrizetlenül hagyott gépkocsik vonatkozásában.

Az így elhelyezett töltetek indítása vagy időzítéssel, vagy távirányítással valósult meg. Az elhelyezett robbanóanyag tömege alapvetően „nem volt jelentős” (maximum 1,0 kilogramm), de hatását a gépjármű üzemanyaga, az utasterben lévő lőszer robbanása jelentősen képes volt felerősíteni.

A katonai táborok elleni robbantásos merényletek legveszélyesebb formája a gépjárművek rak- és utasterében elrejtett nagymennyiségű robbanóanyaggal elkövetett támadások voltak. E merényleteknek alapvetően két formáját különböztethetjük meg:

- a robbanótöltet bejuttatása a célterületre (katonai táborba);
- nagy tömegű robbanóanyag minél közelebbi robbantása a célterülethez (táborhoz).

Az első esetben a merénylők célja az volt, hogy a jelentős (de még elrejthető) mennyiségű robbanóanyagot bejuttassák a táborba és ott a kijelölt célterületnél indítsák azt.

A második esetben a cél az volt, – bízva a robbanóanyag mennyiségében, annak pusztító hatásában – hogy minél közelebb vigyék azt a táborhoz, majd azt indítva minél nagyobb pusztítást végezzenek, minél jobban demoralizálják az ott elhelyezett erőket.

Míg az első esetben a robbanótöltet tömege maximum pár tíz kiló volt, addig a második esetben tonnás nagyságrendekről is beszélhetünk. A töltetek indítása ezekben az esetekben is általában öngyilkos merénylők által valósult meg.

2.2. A katonai táborok védelme a robbantásos merényletek hatásai ellen

E fejezetnél mindenképpen hangsúlyoznom kell, hogy a katonai táborok fizikai (és egyéb) védelme elsősorban nem a robbantásos merényletek hatásai csökkentésére, hanem minden esetben azok megelőzésére kell, hogy irányuljanak. E kitétel Irakban (Bagdadban) meg is valósult.

A védelem (megelőzés) legfontosabb elemei az alábbiak voltak:

- a táborok külső határainak kijelölése és hatásos fizikai védelme;
- a beléptető pontok körültekintő kialakítása;
- a beléptetés alapos megszervezése;
- a nem robbanó műszaki zárrendszer kialakítása;
- a fegyveres őrség lépcsőzetes elhelyezése;
- a belső biztonsági zónák kialakítása;

- az épületek (konténerek) megerősítése;
- fedezékek kialakítása;
- a riasztási rendszer megszervezése és működtetése.

A táborok külső határainak kijelölése és hatásos fizikai védelme

A táborok határait minden esetben jól láthatóan körül kell határolni. Természetesen e határ kijelölését nem csak a különböző anyagokból elkészített kerítések és akadályok kialakítása, hanem a figyelemfelkeltő és figyelmeztető táblák kihelyezése, a forgalom „előszűrését” végző áteresztő pontok működtetése és más rendszabályok bevezetése (például járőrök alkalmazása) is magába foglalja.

Mint azt az előzőekben felvázoltam a táborok – így azok határainak (kerítéseinek) – kialakítását is számos tényező befolyásolja. Bagdadban – a békeművelet hossza és a támadások intenzitása miatt a vasbetonból készült, úgynevezett „T” falakat (T-Walls) számos helyen (táborok kerítéseinek kialakításánál, elválasztó zónáknál, áteresztő pontoknál, stb.) különböző méretben 1 nagy mennyiségben alkalmazta az amerikai haderő.

E „T” falak előnye:

- széleskörűen alkalmazhatóak területek, zónák, védelmére, utak vonalvezetésének kialakítására, nem robbanó műszaki záruk kiváltására, stb.;
- csökkentik, sőt lehetetlenné teszik a táborba történő belátást;
- megakadályozzák a járművek, harcjárművek behajtását az adott területre;
- csökkentik a táborok elleni robbantásos cselekmények hatását, illetve megakadályozzák azok végrehajtását;
- mobilak, többször felhasználhatóak.

Hátrányuk:

- költségesek;
- telepítésük nehézkes, eszköz- és időigényes;
- a művelet befejezését követően elszállításukról (újrafelhasználásukról), vagy mint veszélyes hulladékról való megsemmisítésükről gondoskodni kell, ami ugyancsak költséges, eszköz és időigényes.

Egyszerűbb, költség- és időtakarékosabb – bár védőhatását tekintve nem oly hatékony – a HESCO bástyák alkalmazása a táborok védelmére.

A „HESCO Bastion Concertainer” – magyar nevén „HESCO-bástya”, vagy „HESCO típusú gyorsstelepítésű építőelem” az angliai Leeds városából indult világhódító útjára 1989-ben.

Alapvetően ár- és talajerózió elleni védelemre került kifejlesztésre, de a katonai szakemberek gyorsan felfigyeltek az eszközben rejlő lehetőségekre és vizsgálni kezdték katonai alkalmazási lehetőségeit, elsősorban az erődítési, valamint az FP terén jelentkező feladatok megoldása során.

„A HESCO típusú építőelemek az elmúlt két évtizedben ékesen bizonyították katonai alkalmazásuk széleskörűségét, variálhatóságát, gyors és könnyű alkalmazhatóságukat és nem

¹ A különböző méret magába foglalja a 3,7 méter magas „Bremer” falat, az 1 méter magas „Jersey” akadályt, az ugyancsak 3,7 méteres „Texas” akadályt és a legnagyobb, 6 méteres „Alaska” akadályt. Bővebben a: www.t-walls-of-kuwait-iraq.com weboldalon.

utolsósorban megbízható védőképességüket a személyi állomány, technikai eszközök és az anyagi javak védelme területén.”²

A különböző méretű HESCO típusú építőelemekből kialakítható biztonsági- és védőfalak, valamint kerítések választéka meglehetősen bőséges. Leggyakrabban fontos területek (táborok, körletek, raktárak, építmények, stb.), különböző eszközök, berendezések, lőszer-, üzemanyag-tárolóhelyek létesítésére, védelmére alakítanak ki biztonsági falakat, kerítéseket ezen elemekből.³

A HESCO kerítések előnye:

- a gyors, könnyű, rugalmas alkalmazhatóság;
- az egyszerű építhetőség és bontás;
- az egyszerű szállíthatóság és tárolás;
- a többcélú felhasználhatóság;
- az, hogy hátrányokról, problémákról nem is beszélhetünk.

1. sz. kép: Lőtér falainak kialakítása HESCO elemekből⁴

² Lásd: Szabó Sándor, Kovács Tibor: Új HESCO építmények. <http://hbk.uni-nke.hu/downloads/kiadvanyok/mkk.uni-nke.hu/pdfanyagok2012szeptember/02%20UJ%20HESCO%20EPITMENYEK.pdf>

³ Bővebben: Szabó Sándor, Kovács Tibor: Új HESCO építmények. <http://hbk.uni-nke.hu/downloads/kiadvanyok/mkk.uni-nke.hu/pdfanyagok2012szeptember/02%20UJ%20HESCO%20EPITMENYEK.pdf> weblapon.

⁴ A képeket a szerző készítette.

A táborok határai védelmének következő eszközeként a homokzsákok alkalmazását is meg kell említenünk.

A homokzsák (sandbag) talán a legegyszerűbb és legolcsóbb erődítési eszköz, amely alapvetően egy zsákból (anyagát tekintve zsákvászon, polipropilén vagy más anyag) és a töltéséhez szükséges homokból, talajból áll. Felhasználása széles körű, hiszen az árvízi védekezéstől az erődítési feladatok végrehajtásán át (beleértve a táborok fizikai védelmét is) sokrétűen alkalmazható.

Az erődítési feladatok homokzsákokkal való végrehajtásának előnye, hogy az építmények (beleértve a kerítések kialakítását is) olcsó, hiszen a zsákok a helyszínen tölthetőek és üríthetőek.

Katonai alkalmazásuk igen széleskörű. Mivel a zsákvászon és a homok olcsó, jelentős mennyiségű védelmi építményt lehet kialakítani gyorsan és költséghatékonyan.

A homokzsákok védőképessége jó. A lövedék vagy a repesz által megmozgatott talajszemek súrlódása és a szemcsék között lévő apró légrések miatt ezek hatékony hőelvezető és akadályképző tulajdonsággal rendelkeznek.

Természetesen a táborok határainak megerősítésére, a kerítések és akadályok kialakítására más, a helyszínen talált anyagok és eszközök is felhasználhatóak, melyre téli körülmények között a hó sánc, erdős-hegyes terepen a fakerítés, vagy a kőfal is szükségszerűen alkalmas lehet.

A táborok külső határainak kijelölése és hatásos fizikai védelme szempontjából – a konkrét fizikai védelem mellett – szükséges megemlíteni a különböző figyelemfelkeltő táblák elhelyezését, amelyek estenként megfelelő (a többi rendszabály bevezetésével összhangban) visszatartó erővel rendelkezhetnek az esetleges támadások ellen. Ilyen táblák lehetnek:

- belépés (behajtás) csak belépési engedéllyel rendelkező egyének (NATO járművek) számára;
- katonai terület, illetéktelen behajtás esetén az őrség fegyverhasználatára megengedett;
- katonai objektum, az objektum védelme passzív és aktív eszközökkel biztosított;
- stb.

A táborok határának kijelölése és védelme természetesen csak egy a védelem elemei közül. A következőkben tekintsük át a beléptető pontok kialakítását.

A beléptető pontok körültekintő, biztonságos kialakításának gyakorlati tapasztalatai

Irakban – az USA által létesített és működtetett táborokban, a NATO parancsnokságon – a beléptető pontok körültekintő gondossággal kerültek kialakításra. Ezek elemei az alábbiak voltak:

- a táborhoz (vezetési ponthoz) közvetlenül vezető út helyes kialakítása;
- a gépjárművek várakozási területének kijelölése;
- a gépjárművek és személyek átvizsgálási pontjának kijelölése és berendezése;
- tüzelőállások kiépítése;
- nem robbanó műszaki zárrendszer telepítése.

Bagdadban - a városi környezet sajátosságaiból adódóan - a táborok helyének kiválasztásánál nem lehetett figyelembe venni azon elveket, hogy:

- minél messzebb legyenek a főútvonalaktól;
- az odavezető utak lassítsák a táborra megközelíteni kívánó járművek sebességét;

- távol legyenek olyan épületektől, amelyekről a belátás, belövés nem lehetséges.

Az előzőekből adódóan a beléptető pontok helyes kialakítására nagy hangsúlyt fektettek, mely az alábbiak szerint valósultak meg.

A tábor beléptető pontjához közvetlenül vezető utat – az előzőekben már említett „T” falakkal (akadályokkal) – úgy osztották meg, hogy a városi forgalmat, a táborba tartó járműves és gyalogos forgalmat egymástól elválasszák, azaz terelték azt. Ennek következtében a városi forgalom nem volt különösebb hatással a beléptetés végrehajtására, a táborba tartó gyalogos és gépjármű forgalom pedig elkülönült.

A táborba tartó gépjárművek előzetes ellenőrzésére várakozási területet jelöltek ki, ahonnan a behajtásra jogosultak csak járművenként – a járművek átvizsgálását végző őrség jelzésére mozhattak előre. Az előzetes ellenőrzést végző őrség ellenőrizte a gépjármű és az abban utazók okmányait, esetenként a belépés célját, az ott tartózkodás időtartamát. Az okmányok rendben léte esetén a sorompó felnyitásával (melynek legegyszerűbb, de hatásos megoldása a „T” akadályok közé kifeszített vastag drótkötél volt) lehetővé tették az átvizsgálási területhez történő előremozgást. A belépési engedéllyel nem rendelkező járműveket a számukra kijelölt várakozási (ellenőrzési) területre irányították, vagy visszaterelték azokat a forgalomba.

2. sz. kép: A táborba behajtó forgalom elkülönítése a városi forgalomtól „T falak” alkalmazásával

3. sz. kép: A gyalogos és a gépjármű forgalom különválasztása

A gyalogos forgalom esetében szintén e területen került sor a belépők ellenőrzésére, az átvizsgálási területen – elsősorban robbanóanyag kereső kutyák alkalmazásával – történt meg ellenőrzésük.

A járművek átvizsgálási területét – a tábor elhelyezkedésének és méretének figyelembe vételével – általában úgy alakították ki, hogy egy esetlegesen bekövetkező robbanás ne tehessen kárt a gyalogosokban, a járműben utazókban – az ellenőrzést végrehajtók kivételével – az őrség többi tagjában, illetve a tábor infrastruktúrájában. Ennek megfelelően az átvizsgálási területet magas „T” falakkal határolták. A falak között kijárót hagytak a járművek utasai számára, akik az ellenőrzést a falak mögött voltak kötelesek megvárni, miután leállították a gépjármű motorját és kinyitották annak összes ajtaját, a motorház- és a csomagtartó fedelet.

Az átvizsgálási területről a táborba általában egy derékszögű jobbkanyarral lehetett behajtani, ami lehetetlenné tette a tábor belső zónájának nagysebességgel történő megközelítését.

A várakozási terület közelében, az átvizsgálási területnél, illetve a tábor bejáratánál az őrség számára tüzelőállások kerültek kialakításra, amelyek száma, kialakításuk módja a veszélyeztetettség nagyságától, a tábor külső határainak kialakításától és egy sor más tényezőtől függött. Ezek számos esetben – elsősorban a várakozási területek közelébe – harcjárművekkel is megerősítésre kerültek.

A beléptető pontok fontos elemét képezték a különböző típusú nem robbanó műszaki záruk, akadályok, melyek (a teljesség igénye nélkül) az alábbiak voltak:

- fém és vasbeton harcokcsi akasztók az út vonalvezetésének megváltoztatására, a forgalom lassítására;

- „Jersey” vasbeton akadályok a forgalom terelésére, útirányok lezárására, az utak vonalvezetésének módosítására;
- különböző típusú megállító akadályok (mobil és stacioner tüskés útzárok, mobil és stacioner utakadályok, stb.) a táborba történő nem kívánt behajtás megakadályozására;
- különböző típusú sorompók a behajtások szabályozására;
- lassítók és fekvőrendőrök a tábor megközelítési sebességének csökkentésére, a tábori forgalom biztonságának növelésére.

Ezen akadályok a tábor megközelítési útvonalain, az ellenőrző-áteresztő pontoknál, a várakozási- és átvizsgálási területeknél, valamint a tábor bejáratainál kerültek telepítésre. Alkalmazásuk nagyban növelte a tábor fizikai védelmét, segítette az őrség feladatának eredményes végrehajtását.

Néhány gondolat a belső biztonsági zóna kialakításáról

Mint azt említettem, a táborok belső zónái a tábor kerítésétől messzebb (akár párszáz méter távolságra) lettek kialakítva.

A belső biztonsági zónán belül jól elkülönültek az elhelyezési épületek (konténerek), a közösségi épületek (étkezdé, mosoda, zárt sportlétesítmények, stb.), a fegyver és lőszerraktárak, üzemanyag tárolók, az energia központok telepítési helyei.

A lakókonténerek minden esetben vonalasan (azaz utcákat alkotva) kerültek telepítésre. A konténer sorokat – az esetleges támadásból adódó sérülések mértékének csökkentése céljából – egymástól homokzsák falakkal választották el. Az első és az utolsó sor védelmét (lezárását) „T” falakkal oldották meg.

4. sz. kép: lakókonténer sorok elválasztása homokzsákok alkalmazásával

A lakókonténerek teteje is homokzsákokkal lett megerősítve. Az ablakokat több esetben lefóliázták, így egy esetleges robbanás esetén a szétszóródó üvegszilánkok nem sértik meg a bent tartózkodókat. Mivel ez a speciális fólia elég költséges az ablakokat (részben vagy egészben) az elhelyezett állomány szekrényekkel zárta le.

A közösségi épületek szintén „T” falakkal kerültek biztosításra. A bejáratoknál ezek az elemek sakkáblaszerűen, mégis átfedéssel kerültek elhelyezésre, így az épület megközelítése és védelme egyaránt biztosítva volt.

5. sz. kép: Edzőterem bejáratának védelme sakkáblaszerűen elhelyezett „T fal” elemekkel

A közösségi épületek és a vezetési pontok épületeinek tetőszerkezetét több esetben speciális, robbanásálló szerkezetből alakították ki. Sajnos e szerkezetek nagyon drágák, építésük időigényes, és elsősorban a meredek röppályájú (például aknavető) tűzeszközök lövedékei ellen nyújtanak védelmet.

Fontos megemlíteni, hogy a konténersorok végein és közepén, valamint a közösségi épületek közelében számos vasbeton fedezék („Duck and Cover) került elhelyezésre, melyek megfelelő védelmet biztosítanak a váratlan támadások során a robbanásokból származó káros hatásokkal, a lövedékekkel és a repeszekkel szemben.

6. sz. kép: „Duck and Cover” a mosoda közelében

A fegyver és lőszeraktárak, üzemanyag tárolók, az energia központok telepítési helyei az elhelyezési körlektől, a közösségi épületektől távol kerültek kijelölésre, általában a tábor közepén. Sérülékenységük csökkentése érdekében minden esetben megfelelő erősségű drótkerítéssel és ezen belül „T” falakkal vagy homokzsákokkal lettek körbe kerítve. Állandó megfigyelésük érdekében megfelelő világítással lettek ellátva. Ellenőrzésük több szinten valósult meg, így:

- a karbantartó, kiszolgáló állomány részéről;
- az őrség részéről;
- valamint kamerás megfigyeléssel.

7. sz. kép: Sátorosorok végeinek lezárása „T falakkal”

A megfelelően megtervezett, megszervezett és működtetett biztonsági rendszernek köszönhetően az Irakban telepített szövetséges katonai táborok robbantásos merényletek következtében jelentős sérülést nem szenvedtek el.

8. sz. kép: A híradó központ védelmi kialakítása

3. Összefoglalás

Természetesen e cikk keretei között nem vállalkozhattam a téma egészének vizsgálatára, a gyakorlati tapasztalatok teljes körű feldolgozására. Éppen ezért arra törekedtem, hogy – eddigi kutatási eredményeimet és missziós tapasztalataimat felhasználva – a téma komplexitását bemutassam. E bemutatás során nem kerülhettem meg a katonai táborok biztonsági rendszerei kialakítása (elsősorban a robbantásos merényletek megelőzése, hatásaik csökkentése) során alkalmazott új elvek, eljárások, eszközök bemutatását sem, de fő célom volt azt érzékeltetni, hogy:

- e feladat bonyolult összetett feladat, mely az abban résztvevő szakemberek széleskörű együttműködését feltételezi;
- a tábor jól megszervezet védelme az adminisztratív feladatok, a technikai/műszaki feladatok megfelelő végrehajtásán és a szervezeti lehetőségek célszerű kihasználásán alapul;
- a táborok védelmének elengedhetetlen eleme a jól szervezett felderítés, a felderítési adatok elemzése és felhasználása;
- az állomány felkészítése, tájékoztatása, begyakoroltatása épp oly fontos, mint a táborok fizikai védelmének konkrét megvalósítása;
- a megfelelő védelem pénz, idő és munkaigényes;
- a védelmi rendszer létrehozása csak a kezdeti lépés, annak folyamatos, jó szintű működtetését is biztosítani kell.

Utoljára, de nem utolsó sorban fontos kihangsúlyozni, hogy a katonai táborok biztonsági rendszereinek kialakítása és működtetése során elsősorban nem a támadások hatásai csökkentésére, hanem a támadások megelőzésére kell koncentrálnunk.

TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-2011-0001 Kritikus infrastruktúra védelmi kutatások,, A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.”

„The project was realised through the assistance of the European Union, with the co-financing of the European Social Fund.”

Irodalomjegyzék

1. A minősített időszakok definiálása, alapvető szabályai, valamint szabályozásának főbb indokai.http://portal.zmne.hu/download/bjkmk/bsz/bszemle2009/3/06_vargapeter2.pdf
(2012. 12. 02.)
2. Szabó Sándor, Kovács Tibor: Új HESCO építmények. <http://hhk.uni-nke.hu/downloads/kiadvanyok/mkk.uni-nke.hu/pdfanyagok2012szeptember/02%20UJ%20HESCO%20EPITMENYEK.pdf>

3. Dr. Kovács Tibor mk. alezredes: A "Force Protection" mint a csapatok védelme érdekében alkalmazandó komplex rendszabály – a Honvéd Vezérkari Iroda által kiírt millenniumi pályázat támogatásával létrejött tanulmány – Budapest, 2002.
4. Joint Forward Operations Base (JFOB) Force Protection Handbook. A publication of the Joint Staff J3 Deputy Directorate for Antiterrorism/Homeland Defense Antiterrorism/Force Protection Division. Second printing 2006.
5. Joint contingency Operations Base (JCOB) Force Protection Handbook (GTA 90-01-010). A publication of the Joint Staff J3 Deputy Directorate for Antiterrorism/Homeland Defense Antiterrorism/Force Protection Division. October 2007.
6. <http://www.t-walls-of-kuwait-iraq.com/>
7. "Force Protection in the future" – <http://library.northernlight.com>
8. "Force Protection disparities" – <http://www.cgsc.army.mil>
9. "Force Protection key to Army XXI plan" – <http://www.dtic.mil/armylink/news>
10. Force Protection: antiterrorism, 1997. US Army Training and Doctrine Command - <http://ftp.fas.org/irp/doddir/army>